

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 5.

V Ljubljani, dné 19. decembra 1896.

Letnik I.

„Slovenski List“ izhaja vsako soboto. — Naročnina mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 7 novč. — Dopisi pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta šte. 5. — Oznanila in poslanice se računajo po ceni navadni v Ljubljani. Naročnikom 10 % ceneje. O naši stvari more se govoriti z izdajateljem g. dr. V. Gregoričem vsak ponedeljek in vsako sredo od 11. dopoldne do 2. popoldne.

Neposredne in tajne volitve.

Zadnje dni tekočega leta se snidejo poslanci v deželni zborih. Le malo dni bodo trajala zborovanja in zato jim ne bode mogoče, pečati se s proračunom za l. 1897. že sedaj, ampak šele meseca februarja, ko bodo deželni zbori sklicani drugič. Morali bodo tedaj zbori dovoliti provizorij za nekaj mesecev. Skoro po novem letu bode zopet državni zbor, ki bode izvršil zadnji košček svoje naloge.

V mnogih deželnih zborih bodo poleg provizorija položili deželni odbori poslancem na mizo neko zelo važno predlogo, namreč premembo volilnega reda za deželni zbor. Ta stvar je v tesni zvezi z bližnjimi državnozbornimi volitvami. Kjer namreč deželni zbor sklene, da naj se deželnozbornske volitve v volilnem razredu kmetijskih občin vrše neposredno (direktno), v isti deželi se bodo tudi državni poslanci že pri bodočih volitvah v volilnem zazredu kmetijskih občin in vsplšnem volilnem razredu volili neposredno. Tako določuje član II. novega temeljnega zakona o državnem zastopu z dne 14. junija 1896. Dobila bi se bila večina za neposredne volitve že pri sklepanju volilnega zakona v državnem zboru, ako bi Poljaki za svoje avtonomistiške in strankarske namene tako silno ne potrebovali posrednih volitev. Vlada je hotela ustreči Poljakom in je pritisnila na poslance, da je dosegla pri glasovanju zgoraj omenjeno določbo. Poročevalec Brzorad predlagal je v imenu manjšine, da naj že državni zakon določi neposredne volitve za vso Avstrijo. Vrgli so ta predlog slovenski poslanci in napravili tako vladi in Poljakom dosedaj še neplačano uslugo. Mi smo odločno mnenja, da se mora to popraviti in da se morajo uvesti vsaj v kranj-

skem deželnem zboru, kjer imamo Slovenci večino, neposredne volitve. In zakaj?

Po novem volilnem zakonu dobode mnogo avstrijskih državljanov, kateri so bili doslej popolnoma brezpravni, volilno pravico. Imeli bodo 72 državnih poslancev v peti kuriji. Kaj pa poma podelitev volilne pravice širjim slojem ljudstva, ako volilcem ni dano tudi zagotovilo, da morejo izraziti svojo pravo voljo. Pri posrednih volitvah se volijo samo volilni možje, a ne poslanci. Znano je pa, kako lahko se dajo volilni možje omajati in pregovoriti, da volijo drugega, kakor so poprej obetali, in tedaj ne tistega moža, katerega hočejo prvotni volilci. Vrhu tega pa tudi tisti volilci, ki izvoljenim volilnim možem niso dali svojih glasov, ampak komu drugemu, pri posrednih volitvah nimajo prilike, da bi na volišču, kjer se res volijo poslanci, izražali svoje prepričanje. Zato je neki veliki državnik že davno izrekel sodbo: „Posredne volitve so le pačenje volitev in ljudskega mnenja!“ — Neposredne volitve dalje mnogo pripomagajo, da se ljudstvo politično obražuje, da začanja tehtno presojsati važnost državnega in deželnega zastopa, zmožnosti kandidatov in njih načela, in da se ne zanaša na omahljivo modrost tega ali onega očanca, „ki bode kot volilni mož že takó volil, da bode prav“. Delavski in obrtni stan sta se zbudila, zavedata se svojih pravic, in da jih bodeta mogla izvrševati, ne sme se jima natvezati na usta torba s posrednimi volitvami. — V Trstu in okolici imajo že itak neposredne volitve, na Goriškem, Štajarskem in Koroškem jim politične in krajevne razmere menda ne bodo ugodne, na Kranjskem pa proti njim ne more biti dosti pomislekov.

Tehnične težave tudi tedaj, če se določijo politične občine kot volilni kraji, niso tako ve-

like. Ako se po § 28. volilnega zakona po občinah lahko volijo volilni možje, čemu bi se ne mogli voliti poslanci? Šele hitreje bode volitev izvršena, ker prvotnim volilcem velikih občin ne bode treba naštevati po 10 do 30 imen, ampak samo jedno, namreč poslančev. Koliko bodo manj pisarije in štetve imele volilne komisije, posebno v mestih, kakor je Ljubljana, kjer bi se sicer v peti kuriji tudi volilo posredno!

V volilnem redu smejo po § 8, b) državno zbrskega volilnega reda določati deželni zbori tudi volilne kraje. Na Spodnjem Avstrijskem, kjer imajo krščanski socijalisti besedo, potrjen je že od dne 1. avgusta t. l. zakon, ki določa neposredne volitve, in vsak volilec bode za državni zbor v kuriji selskih občin in v splošni kuriji volil v svoji domači občini, ako ima ta le vsaj 250 prebivalcev. Občine, ki imajo manj, nego 250 prebivalcev, priklopile so se sosednjim občinam. Tako se je volilo že pred kratkim za nižavstrijški deželni zbor in volitve so se izvršile uzgledno. Kot voditelje volitev so politična oblastva v nekatere kraje poslala svoje komisarje, drugod so pa za ta posel pooblastila duhovnike, učitelje in druge naobražene možje. Jednako se lahko uravna tudi v nas. Ukrene naj vsaj kranjski deželni zbor neposredne volitve po občinah!

Novi državnozbornski volilni red prepušča v § 29. deželnim zborom še v drugi stvari važno odločitev, namreč, da sme določiti javne ali pa tajne volitve volilnih mož. Ako bi državnozbornske volitve ostale posredne, volili bi volilni možje že po novem državnozbornskem zakonu tudi v peti kuriji poslance tajno, namreč z volilnimi listki. Ta določba je zmagala v državnem zboru proti volji vlade. Drugače pa govori zakon za volitve volilnih mož. Te naj bodo javne (ustne), kjer so tudi volitve za deželni zbor

K Stritarjevi šestdesetletnici.

Slavna gospoda, dragi tovariši!*

Ni nam sicer dano, da bi praznovali našnji večer na način, ki je vreden Stritarjevega imena. Ustreza njegovi želji, da priredimo namesto namerjavanega slavnostnega večera navaden prijateljski večer, zbrali smo se danes tu v dokaz, da slovenska mladina zna ceniti zaslug našega slavljence za slovenski rod. Pesmi, katere se bodo danes tu razlegale, izražajo naj Vam naša voščila in naj Vam izročajo pozdrave iz drage Vam slovenske domovine ob praznovanju Vaše šestdesetletnice.

Ne bodem danes, ko vidimo v svoji sredi gospoda prof. Stritarja še tako mladega na duhu in telesu, govoril morebiti o njegovem delovanju, ne bodem razpravljaj o njegovih delih, katera itak vsi poznamo. — Le jedno iz njegovih del omenil bi rad, in sicer njegovo skrb in ljubezen do slovenske mladine.

On ve, gospoda moja, da mladina potrebuje mož, kateri jo oduševljuje za vse, kar je dobro, lepo in pravo. In ravno to privabilo ga je danes sem v našo sredo, ker ve, da slovenska mladina

potrebuje uzpodbuje, da hrepeni po onih idejalah, kateri so dika vsakega mladega mišljenja. Kdo drugi naj pač čuva ta zaklad v svojem srcu, ako ne mi akademiki?

Saj ravno ti pouzdigajo akademika nad kruhoborstvo, katero se pojavlja ravno v zadnjih časih zmirom bolj in bolj. — Priznati moram, da je imela slovenska mladina do danes malo mož, poklicanih v to, kazati nam in svojemu celemu rodu pot v bodočnost, ki bi z isto odkritosrčnostjo, kakor naš slavljencec, kazali nam, da odvisi od naših načel ne samo naš lasten blagor, temveč tudi blagor marsikoga drugega. Napačno mnenje o uzgoji slovenske akademične mladine odrivalo nas je mnogokratiz krogov, kjer naj bi ravno mi spoznavali načela drugih in utrjevali svoja, ne meneč se za to, da njihovo mišljenje, njihovi nazorini majo stalne vrednosti, če ni naslednikov. Ali je ob sedanjih razmerah čudno, da rase mladina brez voditeljev tudi brez utrjenega prepričanja; je li čudno, če se je poprijemlje nekak kritikizem, rekel bi pesimizem.

Hvaležna Vam bode, gospod profesor, usoda slovenskega naroda, da ste Vi skušali ohraniti slovenski mladini onega idejalnega mišljenja,

katero je in bode še rodilo mnogih sadov. Bojim se sicer, da marsikdo od Vas zmaje z glavo, če tožim, da se ta idejalizem pri mladini bolj in bolj izgublja, češ kam pridemo z idejalah! — Temu bi odgovarjal z zgodovinskimi dati, s sadovi idejalistov iz časa reformacije, iz časa humanističnih studij, iz leta 1848. — In če se ozremo na slovensko slovstvo, katera dela bi imela stalno vrednost, kako bi se sploh spoznalo vse teženje slovenskega rodu, ako opazujemo vse delovanje skoz očala kritičnega rejalizma.

Ako pa uprašamo, kaj naj bi obsegal ta idejalizem, poda nam naš slavljencec odgovor na to v treh besedah: socijalstvo, slovanstvo in krščanstvo. S temi besedami obrača se namreč gospod prof. Stritar do nas v svojem narodnem veroizpovedanju, v svoji pisateljski oporoki kot skrben oče, jemajoč slovo in navodila dajoč za uzgojo svojih sinov.

Ni mu sicer dano, oznanjevati tega blagovestja med sinovi svojega naroda; ni mu dano, z živo besedo ucepljati v občutna mladeniška srca ognja pravega domoljubja in pravega krščanstva: in oni, katerim je to dano, so komaj pravi tolmači Stritarjevega mišljenja. Le ob takih razmerah je mogoče, da zapuščamo srednje šole brez uzvišenih smotrov in se vračamo tako v domovino, tolažeči se le:

* Slavnostni govor, ki ga je imel g. Ivan Nagode v „Sloveniji“ dne 4. decembra t. l.

javne, tajne pa v deželi, kjer se določijo tudi za deželni zbor tajne volitve. V tem oziru ne bomo izgubljali mnogo besedi. Če je tudi še precej ljudi, ki ne znajo pisati, in je mogoče, da se jim bode kdaj napisal kak kandidat na volilni listek zoper njihovo prepričanje, je vendar istina, da se že težko najde slovenska hiša, kjer bi ne znala zapisati jednega imena na listek domača osoba, na katero se sme volilec popolnoma zanašati, četudi sam pisati ne zna. Sicer je pa korupcija mogoča tudi pri javnih volitvah. Ker smo v narodnem, socialnem in političnem oziru Slovenci le še žal preveč odvisni, časih celo od koščka kruha, so nam tajne volitve neobhodno potrebne. Ž njimi se bodeta tudi bolje varovala po občinah krščanski mir in ljubezen. Na dan tedaj z neposredno in tajno volilno pravico!

Osemurni delavnik.

(Iz delavskih krogov.)

Marsikateri tvorničar zmajuje z glavo, ko čuje, da delavci tako odločno zahtevajo skrajšanje delavnega časa, posebno po onih tvornicah, kjer je delo res zdravju in življenju nevarno. Upor raznih podjetnikov v tem oziru nam je jasna priča njihove dobrohotnosti in človekoljubja.

Skrajšanje delavnega časa je ne le primerno napredku, marveč postalo je tudi v gospodarskem in moralnem oziru nujna potreba. Razvoj tehnike prouzročil je novi hitrejši način izdelovanja raznih izdelkov. Svojedobno izdelovalo se je le z rokami; delo bilo je torej mnogo počasneje in je potrebovalo mnogo več delavnih moči. Naravno je, da je bil v takih razmerah tudi delavni čas daljši, da se je moglo ustreči najnujnejšim zahtevam. Ko so pa iznašli razne stroje, s katerimi se je nadomestilo delo človeških rok, predrugačile so se te razmere. Stroj, ki potrebuje za izdelovanje istega blaga mnogo manj časa in ljudi, preti je uničiti obstoj velikem številu delavcev, ako se pravočasno ne omeji delo s strojem. Ker se v tem oziru ni ničesar storilo, ker se ni skrajšal delavni čas, izgubilo je mnogo ljudi zaslužek in kruh. Delavec ni več hlebavec. V prvem hipu si ljudje sami niso znali pomagati; niso poznali prave poti, po kateri bi prišli zopet do kruha. Zato so v svojem obupu razbijali stroje, misleč, da jih s tem zabranijo in dobe tako zopet svoj zaslužek. Ker so si s takim postopanjem delavci le škodovali, uverili so se konečno, da je treba omejiti svobodo izkoriščanja strojev v sebične namene. To bi se pa najlaže zgodilo po zakonito urejenem, napredku primernem delavnem času. Ker so pa vsled splošne naobrazbe postale potrebščine večje in se s stroji izdelujejo tudi take stvari, katerih bi z ročnim delom ne bilo mogoče izdelovati, potrebuje se mnogo več izdelkov v primeri s pre-

Vremena bodo Kranjcem se zjasnile,
Jim milši zvezde, kakor zdaj sijale . . .

Socialstva, slovanstva in krščanstva je treba slovenskemu akademiku. Naše socialstvo se zrcali v nauku o ljubezni do bližnjega. Če uprašate, kako bodi slovanstvo, tedaj iščimo odgovora v razmerah na Koroškem, Primorskem, Štajarskem, od koder nas uzbujajo glasovi: Morituri vos salutant. — Tu naj išče slovenski akademik slovanstva, tu naj gleda, kako ohraniti brate po rodu in krvi pred pretečim pogumom, in ideja združene Slovenije bodi ideja slovenskega akademika. In konečno krščanstvo. Glede na to uprašanje smo si jedini, da mi ne moremo dajati vere tistemu, kdor je že itak nima, ker nismo v to poklicani; da mu je pa tudi ne jemljemo in branimo, kjer je.

Da se hočemo držati teh Stritarjevih načel, obljubimo danes to slovesno našemu slavljencu: in ta obljuba mora biti človeku, ki se bori celo svoje življenje za one ideje, najlepše darilo, katero mu more pokloniti danes slovenska akademična mladina.

V imenu došlih gostov in v imenu akademičnega društva „Slovenije“ izražam Vam še jedenkrat najsrčnejša voščila z iskreno željo: Mila usoda ohrani Vas slovenskemu narodu še mnogo let!

bivalstvom, nego nekdanj. Nujna potreba je nastala, da se delavni čas skrči pri vseh podjetjih pri katerih se uporabljajo stroji in pa pri rudokopih na primerno pametno nižino. Delavci so stavili zahtevo, da se pri vseh takih podjetjih uvede najvišja neprestopna osemurna delavna doba. Zahteva ni pretirana, ker skrbeti se mora, da dobodo delavci delo in zaslužek. Skrajšanju delavnega časa je torej v prvi vrsti namen, dati večjemu številu ljudi kruha, ker kolikor krajši bode delavni čas, toliko več strojev si morajo omisliti podjetniki in toliko več ljudi dobode delo. Tudi si delavec vsled predolgega delavnega časa ne more priboriti boljših razmer, ker se v tem času izdeluje preveč blaga in vsled tega preti delavcu vedno nevarnost brezposelnosti. Preostanek blaga ni samo uzrok predolgi delavni čas, marveč tudi mnogo preslabe plače delavnega ljudstva. Ako ljudstvo nima denarja, ne more si niti potrebnih stvari omisliti. Radi tega zaostaje tudi trgovina in obrt.

Da se skrajša delavni čas, na to nas sili tudi čas sam, v katerem živimo. Dandanes se zahteva od vsakega človeka, da je vsaj nekoliko naobražen. Obiskavati mora šole, da si v njih pridobi za poznejše življenje najpotrebnejšega duševnega znanja. Toda ko je zamenil šolsko klop s kako tvornico, v kateri mu je delati neprenehoma od ranega jutra do poznega večera, izpuhti se hitro vse, kar se je naučil v šoli, ker ne utegne misliti na samega sebe. Predolgi delavni čas je torej zoper delavčevu omiko. Naobrazba je delavskemu stanu nujna potreba, ker le naobraženi delavec bode vsikdar odločno in pametno branil svoje pravice in se boril neustrašeno za svoj stan. Kako blagodejno bi uplival osemurni delavnik na družinske razmere delavcev, to je skoraj nepopisno. Koliko je družinskih očetov, ki ne morejo biti skoraj nikoli v krogu svoje družine! Jedina nedelja jim daje včasih uživati to veselje, pa tudi to ne vselej, ker se v nekat rih tvornicah dela tudi v nedeljo.

Odločno se mora zahtevati skrajšava delavnega časa iz zdravstvenih ozirov. Koliko tvorničnih in rudninskih delavcev umrje prezgodnje smrti, samo radi predolgega delavnega časa. Ako mora delavec živeti in delati dan za dnevom v zaduhlih in prašnih prostorih od ranega jutra do večera, naravno je, da mora omagati. Zato je nujna potreba, da se delavec tudi v tem oziru varuje, in osemurni delavnik ni najzadnje in najslabše sredstvo za to. Da bode imelo veliko število — vsi ljudje delo in zaslužek, da se bode delavec mogel naobraževati, da si ohrani delavec zdravje in življenje v korist svoje družine, zato zahtevamo osemurni delavni čas. Vse upitje in stokanje kapitalistov, da se to ne da izvršiti, je naravnost — laž. Dokaze za osemurni delavnik podaje nam Anglija in druge države, kakor posamezni človekoljubni krščanski podjetniki. Povsodi se nam zatrjuje, da se je moralno stanje delavcev zboljšalo in da podjetniki vsled tega nimajo nobene škode, ker jim delavci toliko bolje in zvesteje delajo. Ker je naloga krščanskim socialistom, da pomagajo iz bede vsem potrebnim stanovom, zato je naša dolžnost, da se odločno potegujemo za skrajšanje delavnega časa, kakor smo poprej označili, — za osemurni delavnik. V to pomagaj Bog in narod!

Izvorni dopisi.

Z Goriškega. Združena Slovenija, to je program vrlemu „Slovenskemu Listu“. Za lepim in velevažnim programom morajo piti tudi dejanja, da se ne bode očitalo, da imamo združeno Slovenijo le v ustih in na papirju. Pokazati moramo, da je nam resno do stvari, ne pa le gola fraza. Teh smo že itak prev. č. vajeni na Slovenskem; čas bi bil, da prenehamo z lepo in prijetno zvenečimi besedami in začnemo z dejanji. Za danes, g. urednik, mislim sprožiti velevažno stvar.

Kakor je znano, Slovenci so poljedelski narod. Kmetijstvo, živinarstvo in sadjarstvo, to je posel in poklic naših Slovencev. Za pouzdigo kmetijstva, sadjarstva in živinarstva so po deželah c. kr. kmetijske družbe. Tudi na Goriškem imamo c. kr. kmetijsko družbo, ki je za slo-

venski del dežele ne posebno velikega pomena. Pravici v čast moramo povedati, da je naša c. kr. kmetijska družba v zadnjih letih nekaj storila tudi za slovenske kraje. Mlekarnicam in sadjarskim društvom je priskrbela nekoliko podpore. Tudi primernih bikov je naročevala, da bi s tem pouzdignila živinarstvo. Toda vse to je le malenkostna stvar. Istina je, da pravega in živega delovanja naša c. kr. kmetijska družba ne more razviti, in sicer samo za to, ker živimo v družbi z zagrizenimi Lahoni. V odboru sedita samo dva Slovenci, vsi drugi so Lah; mej njimi tudi znana židovska lahonska klika. Kjer pa morata Lah in Slovenec združena biti, tam navadno Lah ukazuje in gospodari. Slovenska zastopnika sta brez vsake sile in pomoči. Le kar po dobroti dosežeta, to imata, drugega pa prav nič. Pri tem je tudi to pomenljivo, da neka visoka osoba s pomočjo tega društva išče zaslonbe tudi pri Slovencih, da bi imela več upliva prav tam gori visoko nekje — kjer je treba naše neodrešence pokrivati. Na roko mu hodi neka slovenska osobica, ki z izredno spretnostjo pouzdiguje osobne vrline dotične visoke osebe. Toda ta stvar je le malo časa trajala. Goriški Slovenci so se uverili, da je znana visoka osoba več škodovala primorskim Slovincem in Hrvatom, kakor vsi židovski listi. Delati je treba na to, da se ločimo od lahonske klike, ki že stoletja vlada v naši deželi in izkorišča nas Slovence v vseh ozirih. Kakor zdaj stvari stojé, ni upanja, da bi se ugledile razmere. Zato priporočam vsem goriškim Slovincem naslednje:

Kranjska kmetijska družba je uzorna, da malo takih. Mi prav zavidamo Kranjce, da imajo take vrle moči v kmetijski družbi. Ali bi ne bilo dobro, da bi se vsi pokrajinski Slovenci združili s kranjsko kmetijsko družbo, kaj? — Prosimo vse prijatelje kmetijstva in sploh vse naukušene pristaše združene Slovenije, da se oglase na tem mestu (ali pa tudi v drugih listih) ter svoje mnenje izrazijo. Neki slovenski list je že izprožil misel o združenih Sloveniji v gospodarskem oziru. Prav! Začnimo torej razpravljati to prevažno uprašanje in iščimo poti, po kateri bi se dalo to doseči. Mej učitelji dobijo se prav skrbni in uneti prijatelji kmetijstva; prosimo, naj se tudi ti oglase in svoje mnenje povedo o tem predlogu.

Iz Gorice, dne 14. dec. (Židovsko liberalno časopisje. — Še jedenkrat vipavska železnica. — Loterija za „Slogine zavode“.) Goriški „Corriere“ je prinesel v minolem tednu člančič na prvem mestu z napisom „Il bottone di Laginja“, ki izliva ves židovski gnev na jugoslovanske poslance. Kdor čita tak list, mora se pač s studom odvrčati od listov in ljudi te vrste. Potem se pa čudijo ti čudaki, da so se začeli zavedati krščanski narodi svoje moči in svojih dolžnosti ter se jediniti v tem, da bi zavrnilo ono svojat v meje dostojnosti. Taki članki so pač najboljše sredstvo v to, da se pokaže našemu ljudstvu vsa strast in propadlost označene klike; pri vsem tem se ne moremo dalje z njim baviti ter ga le tudi po skrčeni vsebini navesti, ker je članek — prepodel. Vredni bratec „Corrierjev“ je nov italijanski list „La Sintonella de Friuli“, ki je začel pa še le izhajati ob dr. Maranijevi kandidaturi. Prilčno si privoščimo zadnji list, da pokažemo tudi goriško „avito kulturo“ čitateljem „Slovenskega Lista“ v pravi luči.

Predzadnjič sem vam pisal, da so hotele laške „mucike“ polizati smetano iz one latvice mleka, katero nam je ministerstvo namenilo v podobi vipavske železnice. Krepka roka jih je potem razpodila; a kakor je že mačja narava, začele so si iskati zopet postranskih poti, da bi prišle do smetane. Vender je pa naše ljudstvo sedaj opozorjeno na nevarnost in bode vsakako osolilo smetano italijanskim poslastnežem, ako se ji bodo resno približali.

Načelnštvo ženske podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda je sprožilo lepo misel, da priredi za „Slogine zavode“ srečkanje na predmetne dobitke, za katere bode razprodajalo srečke po 20 kr. Uverjeni smo, da ne bodo le goriški Slovenci, ampak tudi drugi z veseljem pozdravljali to misel ter jo po možnosti podpirali.

Iz tužnega Korotana, dne 12. decembra. (Naše ljudske šole. — Uradi. — Südmark). Proti južni in severnoshodni strani mesta Beljak stanujo Slovenci. Na jedni strani segajo gori do Podkloštra, na drugi doli do onkraj Št. Jakoba, ter se imenuje zgornji Rožani. Zasedajo najlepše in najkrasnejše kraje celega Koroškega, dà rekli bi, vse slovenske zemlje. Imaš baš tu divni jezera: Vrbsko in Blaško. Obe sta še na slovenski zemlji. Marsikateri Slovenec ali Slovan, ki je prišel k nam, občudoval ji je, pa se morda ni zmenil za to, da sta ti dve jezera na Slovenskem, da ob njih bregovih in daleč okrog bivajo Slovenci. Da Slovenci smo še tu, ali mi živimo v prav žalostnem položaju. Propoveduje se v naših cerkvah sicer slovenski. Le šole so nam nevarne. Razven Šentjakobske šole so vse nemške — oprostite, mi moramo reči uradno „utrakvistične“, t. j. „dvojezične“ zato, da naj bi svet verjel, da se v njih v slovenskem in nemškem jeziku poučuje. Ali je pa res temu tako? Kaj še! To je le slepilo; to je le pesek v oči. One so pač ponemčevalnice v pravem pomenu besede. V prvem razredu uči se naša mladina malo slovenski brati, a že tu jame se jej naš „kulturni jezik“ prav pošteno v glavo ubijati, in ni mogoče jej uspevati v drugem čisto nemškem razredu. Trd Nemeč poučuje že v drugem šolskem letu slovenskega otroka. Kaka nezmysel je vendar to in kaka gorostasna krivica nam koroškim Slovincem v devetnajstem stoletju, ko uživamo ustavno življenje in imamo svoje narodne poslance! — Če je nemški učitelj slovenskemu otroku seveda z velikim trudom in naporom malo nemščine v glavom ubil, potem si misli, da se je že vse doseglo. Nemčija je rešena, in v svet se trobi: Slovenski otrok zna nemški. To pa ni res! Poglej, dragi prijatelj, v drugi razred naših „utrakvističnih“ šol in uprašaj slovenskega otroka, ali umeje vse na deski zapisane nemške besede, prepričal se bodeš, da niti besed nemških ne razume, še manj pa seveda celega sestavka. Kje ostaje duševno razvitje, pri naših otrokih? Kako se razvijata um in pamet? Posledice takega pouka so, da naša mladina zaostaja v mišljenju, da nima nobenega veselja do nobenega branja, ker slovenski brati ne zna, a nemški, ki je zna brati, pa ne umeje, in tako se dogaja, da se pozneje sramuje svojega roda in svojega jezika. Kaj čuda, da je naš tukajšnji Slovenec precej neveden in da ga lahko osobito pri volitvah zviti nasprotniki v svoje mreže dobé. Lahko tedaj uvidite, kako težko nalogo preuzemajo tisti maloštevilni, srčni in neustrašeni rodoljubi, ki hočejo narod svoj buditi, učiti in voditi.

Našim šolam so podobni uradi, pri katerih poslujo zvečine trdi Nemci, in le malo uradnikov najdeš, da bi vsaj govoriti mogli s Slovenci. Ker naši oratarji ponajveč ne vedó, ali smejo pri uradih govoriti slovenski ali ne, ne upajo se napravljati slovenskih pritožeb ali zahtevati slovenskih odlokov.

Če pa šola in urad ne moreta vsega storiti, pomaga glasovita „Südmark“, ki se po večjih nemških in slovenskih krajih kaj lepo razvija. Ž njenim posredovanjem in ž njeno pomočjo naseljuje se Nemci med Slovence in slovenski odpadniki podpirajo jih. Čujte, mili nam bratje slovenski, kako daleč smo že. Med Beljakom in Vrbo je prijazna slovenska vas Podravlje. Stoprav pred nekimi meseci se je naselila v to vas cela naselbina s Saksonskega in kupila si precej veliko posestvo. Dasi se vidi, da ne morejo ti tuje in še povrh luteranci tu lahko shajati, vendar bočejo še druga posestva pokupiti ali v najem uzeti za svoje brate na Saksonskem. Tužna nam majka! Tako se mi čedalje bolj potujčujemo in germanizacija vidno napreduje. Ne smemo se tedaj čuditi, da nekateri rodoljubi že obupavajo in dvomijo, da bi bilo možno kdaj rešiti slovensko rajo koroško! Ali nam ni pomoči? Vodje slovenskega naroda, spominjajte se nas! Naj bi bila slovenskim poslancem v bodočem državnem zboru jedna glavnih točk njih programa: pridobiti slovenskemu Korotanu slovenske ljudske šole!

S Štajarskega. Tudi štajarski Slovenci so se razveselili „Slovenskega Lista“, kajti skrajni čas je bil, da je začel izhajati list, kateri je neodvisen od vsake strani in si bode upal resnico povedati tudi takim osobam, katere so se rodile v kmečkih hišah, kakor mi, katere pa sedaj opravljajo častne službe in vsled tega smatrajo vse druge za svoje — hlapce.

Tudi pri nas vladajo jednake razmere, kakor jih opisuje dopisnik z Goriškega v 3. številki. Tudi pri nas se je začel boj proti osobnemu prepričanju, češ da mi moramo tako misliti in delati, kakor jeden hoče in zahteva. Gorje ti, če si upaš izraziti svoje prepričanje; skoro si izgubil vso milost pri visokih gospodih. Da navedem le jeden izgled! V nekem spodnještajarskem trgu ustanovila se je nemška šola — brez potrebe. Ondotni duhovnik delal je po svoji vesti in prepričanju zoper to šolo. Seveda se je s tem zameril nemškutarjem, ki so ga šli tožiti k škofu. In kaj so dosegli? Ljudem na ljubo, ki celo leto ne vidijo cerkve od znotraj, ki sploh nobene vere nimajo, moral je duhovnik pobrati svoje reči in iti. Ali je tako ravnanje duhovskemu stanu v ugled? In če kdo tako ravnanje visokih gospodov obsoja, jeli se tuli ta bojuje zoper katoliško idejo? In da ti visoki gospodje niso brez človeških slabosti in da ni vse njihovo delovanje hvale vredno, evo vam drugega slučaja! Visoki gospod, ki vlada v spodnještajarskem mestu, peljal se je pred kratkim po železnici. Zvedelo se je to v drugem malem mestecu. Duhovniki so šli na kolodvor, da se mu poklonijo. Ko jih pa visoki gospod zagleda, svoje brate, kakor vendar ponosno poudarja, zakrije svoj kupe! Ljubezniv brat, tá visoki gospod?! Pa to ni jedini slučaj; navesti bi se jih dalo še več!

Zato bodi srčno pozdravljen „Slovenski List“ tudi pri nas na Štajarskem! Tudi pri nas je mnogo dela. Boj zoper samooblastneže, katere vodi napuh, še ni boj zoper katoliško idejo! Ravno takrat se bode razvila katoliška ideja, kadar bode ljudstvo spoznalo svoje prave prijatelje, krščanske socialiste.

Z Dolenjskega.

Pozdravljam te, Slovenski List,
Ti zvezda naše sloge!
Pozdravljen bodi, mili list,
Oh dvigni rod na noge!

Potreba novega lista in nove organizacije na narodnem polju čutila se je že močno, posebno pri zadnjih deželnozborskih volitvah, ko so nasprotstva v strankah tako že daleč prišla, da so se zaslužnih mož imena začela črniti in žaliti kot najhujši sovražniki slovenskega naroda. Zatorej je bil skrajni čas, da pride nov duh, duh zbliževanja, duh mira in sloge. Bratoubojni boj je le Nemcu dal priliko, da se na škodo slovenskega naroda okoriščuje.

Danes gospodujejo Nemci v deželi; pogledjmo jih, kako visoko so dvignili glave! Ali ni to žalostno? Vsak pošten naroden mož, kateremu ljubezen do svojega naroda ni osobna korist, mora danes delovati na to, da se ta prepir neha in da se pretrga združevanje z Nemci, s temi najhujšimi sovražniki Slovanov.

O tej priliki želim opozoriti na veliko rano, katera se žal čim dalje vse bolj razširja. Mi imamo mnogo možakov, kateri se v raznih prilikah postavljajo kot voditelji slovenskega naroda in kateri si prisvajajo prvo besedo. Pogledjmo jih z bliza. Nikoli ne bodete slišali iz ust takih možakov slovenske besede, v hiši, rodbini, s svojimi otroki zmirom le nemški govoré, in ti hočejo slovenski narod voditi! Apage! Kaj čuda, da potem taki odobravajo združenje z najhujšim nasprotnikom.

Zatorej še jedenkrat, združimo se; v slogi je moč. Le združenim bode nam mogoče pridobiti spet oblast v roke in osvoboditi se nemškega upliva. Omega.

Z Dolenjskega, dne 11. decembra. „Zgodovina je učiteljica življenja“. V tem oziru imamo knjigo, katera se da prav lepo čitati in iz katere se dosti lepega in koristnega naučimo. To je „Občna zgodovina od prof. Stareta“. V tej knjigi seveda so oddelki o Slovanih za nas najbolj zanimljivi in koristni. V njej čitamo o

žalostnih, pa tudi veselih prigodbah starih Slovanov, in se učimo, kako se moramo žalostnih in pogubnih stvari ogibati in varovati in kako dobre in koristne posnemati. Tako nam bode čitanje slovenske zgodovine v prid in dobiček.

Med drugim čitamo o starih Slovanih, da so bili pošteni, marljivi in pobožni. Poštenost je kaj lepa lastnost človeška in je združena vedno tudi s pobožnostjo, ker sta si, rekli bi, sestri ter sta gotova in vedna podlaga tretji lepi človeški lastnosti, to je marljivosti. Kdor hoče na tem svetu srečen in pošten biti, mora biti tudi delaven, ker brez telesnega blagostanja ni miru ne sprave, in brez teh tudi ni obstoja človeškemu bitju in žitju.

„Kdor zgodaj ustaje, mu kruha ostaje“, veli naš slovenski pregovor; zatorej ni Slovenec, kateri se dela ogiblje! V delu je moč, ker delo nam pripravlja telesno blago, s katerim zadoščamo svojim telesnim potrebam. V delu se izgajajo in krepé značaji. V življenju narodov vidimo, da so oni narodi najsrečnejši, ki imajo dovolj blaga, da ž njim zadoščajo svojim potrebščinam.

Bodimo torej delavni in pošteni državljani, in mi bodemo srečni in zadovoljni brez prepira in razpora ter se ne bodo naši škodoželjni nasprotniki sunejali naši nesreči in bratskemu sporu. „Če se dva prepirata, tretji klobuke pobira.“ Torej na plodonosno delo, ne pa na medsebojno škodonosno bratsko borbo! Miroljub.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Glavna proračunska razprava v zbornici.

Sedanja proračunska razprava, ki se je pričela dne 5. decembra, odseja se poslancem bolj, nego druga leta. Pričel jo je moravski Čeh dr. Zacek, ki je tirjal, da naj se ministerstvo poprime rešitve češkega in ž njim spojenega moravskega uprašanja. Za njim je maloruski poslanec Barvinski tožil o žalostnih gospodarskih in kulturnih razmerah bukovinskih Malorusov. Dalje se je poslanec dr. Laginja v odločnem govoru uprl proti temu, da se tržaškemu mestu hoče dati popolnoma italijanski značaj. Tirjal je, da naj se za Trst kaj stori, posebno z drugo železniško zvezo v notranjost države, a neha naj avstrijska vlada delati stari greh, da se povsod v prvi vrsti podpira italijanski živelj. O razmerah na Slovenskem, posebno o krivicah, ki se nam gode po naučnem in pravosodnem ministerstvu, govoril je poslanec dr. Gregorec. Njegov govor je vzbudil pozornost tudi pri ministerskem predsedniku. Prav bi bilo, da bi od pozornosti prišlo tudi do dejanja.

Poslanec dr. Gregorec je tožil v svojem govoru, da še vedno ni končana tridesetletna vojska za narodnost v Avstriji, ker posebno glede na Jugoslovane ne pride v veljavo član 19. državnih osnovnih zakonov. Omenjam naj uzroke, kateri najbolj ovirajo izvršitev tega zakona. Slovenci smo najmanjša veja na slovenskem deblu, štejejo nad 1½ milijona, a smo najčastitlivejši narod. V našem jeziku sta pisala sv. Ciril in Metod, utemeljitelja slovanske književnosti in krščanske kulture. Po nesrečnih razmerah smo bili potisnjeni med tri mogočne tuje narode. Izgubili smo že davno samostojnost, razdeljeni smo na osem upravnih okrajev, kjer nas povsod izimši Kranjsko nadvladajo nasprotniki. Bili smo skoraj izgubljeni. A iskra narodnosti je švignila iz kmečke kočice in oživila ves narod. Porodila se je slovenska inteligencija, dobili smo domače meščanstvo in svoj mestni zastop celo v Ljubljani. Osvobodili smo se s hranilnicami tudi tujega kapitala. Vse to smo dosegli iz svoje moči, večkrat v boju zoper vladne organe. Narod ima tedaj v sebi moč življenja. Šeststo let že zvesto služimo habsburški dinastiji, a vendar se ne ravna z nami, kakor z drugimi narodi, ampak nas surovo zatirajo v narodnem oziru. In zakaj? Da se ne izpolnjuje član 19. pri Slovincih, so krivi največ nemškoliberalna stranka, od nje odvisna ministerstva in uradništvo. Ne priznavajo nas kot naroda in zato so bili štajarski poslanci prisiljeni, izstopiti iz deželnega zbora. Jednako krivično se ravna v deželnih zborih v Pazinu,

Trstu in Gorici. Uradništvo je pri nas največ nemško in na Primorskem italijansko, tedaj nam sovražno po svojem mišljenju. Načelniki uradov naravnost pravijo, da Slovanov ne potrebuje v javnih službah. Nisem še videl v svojem življenju slovenskega okrajnega glavarja, razven jednega; pol milijona štajarskih Slovencev nima nobenega. Tuji uradniki ne razumejo našega jezika. Imel sem dva shoda, k jednemu je prišel kot komisar mlad in k drugemu star grof, nobeden pa ni znal besedice slovenski. Neki sodni uradnik mora imeti v roki Janežičev slovar, ko občuje s strankami. Ni čuđa, da so potem ti uradniki polni sovraštva do slovenščine. Neki kmet na Spodnjem Štajarskem je bil zaslišan kot prič. Rekel je sodniku: „Gospod, umem nekoliko nemških besed, pa govoriti tega po nemški ne znam. Prosim, zaslišite me slovenski.“ Sodnik mu je rekel: „Kaj ste prišli sem, da bi tu hujskali? Vam že izbijem hujskanje!“ Najboljši nameni ministerskega predsednika se izjalovijo pri takih uradnikih. Nižji uradnik se ravna po višjem, in ako je predstojnik zatiralec Slovencev, pomaga mu tudi nižji. Nobeden izmed šestih deželnih šefov ni prijazen Slovencem, tršaški in koroški sta nam naravnost nasprotna, posebno v šolskih stvareh. Dvajset let se je neka koroška občina potegovala za slovensko ljudsko šolo, 6000 slovenskih otrok niti krščanskega pouka ne dobiva v svojem jeziku in napor za slovensko šolo v Trstu in Gorici je brezkončen. Cesarju zveste Slovence omenjeni šefi zatirajo, a pod njih priknavanjem raseta italijanska in nemška irredenta. Na Štajarskem in Koroškem se je razvilo češčenje Bismarcka, kar mora obžalovati vsak avstrijski rodoljub, zlasti zdaj po Hamburških odkritjih. Tako se kali mir po deželah. Slovensko šolsko društvo je osnovalo šolo v Velikovcu in uvedlo šolske sestre kot učiteljice. Prvo noč so bila razbita okna na lepem poslopju. Takega barbarstva ne počenjamo Slovenci na šolah nemškega šulverajna. Slišal je neki češki poslanec v Beljaku letos, kako je upil mož po ulicah: „Podavimo vse bindišarje, še nočoj mora mrtev biti kak bindiški pes!“ In vender poroča koroški deželni predsednik: „Na Koroškem vlada popolni narodni mir!“ Gospod baron pl. Gautsch je drugič naučni minister. Menili smo Jugoslovani, da se bode med neprostovoljnimi počitnicami vsaj nekoliko poboljšal, a varali smo se. To dokazuje zadnja imenovanja na Koroškem. Novi deželni šolski nadzornik in vodja učiteljske pripravnice nista objektivno misleča moža. Gospoda Zindler in Linhart na Štajarskem sta nam najhujša nasprotnika. Zastonj se opravičuje minister Gautsch. Nekega dečka je v Ljubljani profesor ozmerjal z ušivcem in mu priložil par zaušnic, ker se je oglasil z slovensko besedico „tukaj“. Ta profesor je postal nato vodja učiteljskega v Celovcu. Minister je z njegovim imenovanjem dokazal, da hoče imeti na Koroškem boj. Še huje se vede pravosodni minister. V proračunskem odseku je rekel, da navajam le „splošne obdolžitve“. Z 200 uradnimi dokazi bodem spričal, da se minister moti, ali pa, da se vedoma ogiblje resnice. Pri porotnih sodiščih v Celju in v Celovcu se še ni čitala nobena slovenska obtožnica, ne pisal se slovenski zapisnik, ne izdala se slovenska sodba. Ali je tega pol milijona Slovencev tako rajski nedolžnih, da državni pravdnik nima prilike, postaviti Slovenca pred sodišče, in so vsi lopovi, tatovi, goljufi in pobijalci nemške narodnosti, ali pa ni res, kar je trdil minister v proračunskem odseku, da se izvršujejo jezikovni ukazi. Štajarski Slovenci poznamo tega ministra že iz Gradca. Ostal je stari. Slovenske uradnike izriva na Kranjsko, ker ne pridejo na Štajarskem naprej. Izrinil je tudi iz ministerstva Slovenca, dvornega svetnika Abrama in nastavlil Slovencem nasprotnega agitatorja Gertscherja. Dr. Vašatemu je odkritosrčno povedal, da se boji tirjati od uradnikov, naj se držé postave, ker bi sicer nemški liberalci razpršili ministre kakor vrabce. Tak strah ima pred njo. Tako je pisala „Deutsche Zeitung“. Ako se mal in nesrečen narodič ojunaci in zastavi, ne boječ se žrtev, vse sile, da bi si zagotovil narodni obstoj, je to pač občudovanja vredno in uspodbuja na ustrajnost. Tudi mi bodemo ustrajali v zavesti, da se slovanski rodovi v Avstriji

zblizujemo, naši nasprotniki, nemškoliberalna stranka, pa propada, krščansko naziranje sveta prihaja na površje in s tem tudi krščanska pravica, ki je podlaga spravi med narodi. Odprle se bodo državnikom oči, da bodo glavne zaslonbe državi iskali v zadovoljnih narodih. V nadeji, da se to izpolni, zaupno zremo v bodočnost, naj pride karkolidrago. (Živo odobravanje in ploskanje.)

Poslanec dr. Kramář je govoril o tem, kako so se zadnji čas izpremenile stranke v državnem zboru in da stoje Čehi še vedno na čakališču. Češki klub ni proti trodržavni zvezi, kakor dr. Vašaty, ampak želi le, naj bi Avstrija imela prijateljske razmere z Rusijo, kar je potrebno zlasti z ozirom na gospodarski boj z Ogrsko in na vedno bolj živo se oglašujoče socijalno uprašanje. Zahteval je za Češko večjo avtonomijo in da se uvede češčina kot notranji jezik. Ker se vlada ne ozira na te želje, bodo Čehi glasovali proti proračunu.

Poslanec Biankini je obžaloval duvalizem in da se Bosna in Hercegovina ne združita s Hrvaško. Opisal je grozne razmere v Dalmaciji, kjer so te razmere prav turške. Vlada se ne briga ondi čisto nič za napravo železnic, uravnavo vodá i. t. d., pač pa pridno konfiskuje časnike in kaže mogočni upliv pri volitvah proti stranki prava.

Poslanec, ki zna res zanimljivo opisavati bukovinske razmere in posebno slabo upravo grškouzhodnega verskega zaklada v Bukovini, je Štefanovič. Drastično je pojasnjeval, kako so letos vodili uradniki poljedelskega ministra po Bukovini in ga „nabarjali“, da ni videl nobenih napak, katerih je vse polno. Minister je poslušal govor, kakor skesan grešnik. Načelniki poljedelskega ministerstva bodo sedaj brzo nakupili mila, da se opere z ministra madež vsaj v specijalni proračunski razpravi tega ministerstva.

Poslanec dr. Scheicher je posegel prav živo v socijalno uprašanje. Kapital se steka v roke malega števila oseb in množe se nemanici. Treba je organizacije delavskih, obrtniških in kmečkih zbornic ter plačila zemljiških dolgov potom amortizacije. Dobro je govoril tudi poslanec Ebenhoch.

Finančni minister vitez Bilinski se je v svojem govoru najprej pritožil, da še nikdo ni govoril o načelih novega državnega proračuna. Proračun ima letos tri posebne lastnosti. Dohodki in troški so kolikor mogoče prav proračunjeni. Iz tega uzroka, in ker potrebe države rasó, so troški večji, kakor so bili doslej. Med troške je pa po krivici dr. Ebenhoch štel izdatke za investicije in za predružačo resortnega dolga. V proračunu so tudi kreditne rezerve. Ljudstvu se tedaj ni treba bati. Dalje bodemo plačevali državne dolgove v večji meri, kakor doslej. Investicijski proračun se založi z novo investicijsko rento. V ta proračun spadajo troški, ki niso stalni. Sicer so pa o tem razni nazori. Nekaj več se vprihodnje mora storiti za narodno gospodarstvo. Tako pride n. pr. druga železniška zveza s Trstom, Spljetska železnica v Dalmaciji i. t. d. Potem se mora ugoditi socijalnim potrebam o katerih je govoril dr. Scheicher. Važen korak je v tem novi civilnopravdni red. V proračun so postavljeni tudi večji izdatki za delavce, zlasti v tobačnih tvornicah. Brigala se bode vlada za dijurniste, da bodo poskrbljeni za starost, z naknadnim zaupom še iz denarjev tega proračuna. Za borzni davek se vlada ni toliko pognala, ker je sedaj slab obrat na borzah. Obširneje je na koncu govoril proti Štefanoviču, ki je pouzdigoval upravo v Bosni nad upravo v Bukovini, češ da se to lahko godi, ker Bosna ne prispeva k državnim dolgovom. Ministrov govor so mnogi odobraval, ker je zopet poln — obljub

Govorila sta potem poslanec Schneider, ki je grozovito običal žide in njihove časnike, in dr. Menger, ki je trdil, da obrt in industrija propadata, ker se sovražijo židje, in da bodo Nemci vedno stali na braniku za nemštvo na Češkem. Važen je bil še dr. Heroldov govor, ki se je tikal češkega uprašanja in razmer sedanjih in prihodnjih čeških poslancev do Badenijske vlade.

Z veliko večino se je sklenil prehod v podrobno razpravo o proračunu.

Važni dogodki.

Dogodki na iztoku. Česar ni mogla doseči Anglija, doseči utegne Rusija. Velevlasti so silile Turčijo, da uvede reforme, a Turčija je obetala in obetala, a storila ni ničesar. Evropski poslani v Stambul so se posvetovali in ugibali, kako prisiliti Turčijo, da naredi mir in red v svoji državi. A vse zaman; tudi ultimati niso nič izdali. Po vsem turškem carstvu se koljejo narodi, Turki ubijajo, more kristjane, a sultan se ne gane. Res zapletene so razmere turške; evropske države ne morejo se zjediniti o skupnem postopanju, ker vsaka misli le na svoj dobiček, kako pomagati nesrečnim narodom, stokajočim pod neznošnim turškim jarmom.

Zdi se nam, da se na iztoku stvari zasučje drugače. Rusija noče več gledati, da bi Turčija od leta do leta obetala preosnove, nego ona hoče prisiliti Evropo, da napravi red v Turčiji. Kake so te preosnove, to ni v podrobnostih znano.

O ruskih predlogih bodo se posvetovali te dni poslani evropskih držav, a kaki bodo ti predlogi, to tudi ni teško uganiti. Rusija, Francija in Anglija bodo s svojim brodivjem skupno nastopile in tako pokazale, da resno mislijo uplivati na Turčijo. Seveda se tu gre za to, da si Rusija pridobi pot skozi Dardanele, v kar bode Evropa konečno morala privoliti.

Kakor poznamo Turčijo, mislimo, da se tudi tega koraka ne bode zbal, to je udala se ne bode, a kaj pa potem nastane, to je lahko preokovati. Po vsej turški državi vre, ne samo v Stari Srbiji in Rumeliji; iztočno uprašanje tiče se vse Turčije, njenega obstoja ali propada. Grška si pripravlja vojsko, in tako pač vse kaže, da se vender kaj stori za blagor nesrečnih turških podložnikov.

Ruskokineški dogovor je dognana stvar. In kaj pomenja ta dogovor? Toliko, da je Rusija najjačja oblast na iztoku v političnem in narodnogospodarskem oziru. Po tem dogovoru sme Rusija podaljšati svoje železnice na kineško ozemlje, in sicer od Vladivostoka čez Huntšu v Kirin, potem tudi od druge sibirске postaje, ki še v to ni določena. Te železnice bode gradila Rusija ob svojih troških, a kineška jih preuzame po preteku tridesetih let. Zato pa si je Rusija izgovorila pravico, da sme v kineških lukah imeti svoje vojake in da so jej vse kineške luke na razpolago, ako bi nastala vojna. Kineška ne sme nobeni tuji državi dovoliti, da jih osvoji. Rusija bode preosnovala kineško vojsko in dala v ta namen potrebne častnike. Iz vsega dogovora se vidi, da je upliv Rusije na iztoku velikanski in da imajo druge države v Rusijo mnogo zaupanja. Anglija bode pri tem največ škoda imela. Rusija jej oduzame mnogo trgovine.

Slovanski svet.

Složite se! Kakor čujemo, imeli bodeta obe stranki v Ljubljani shod dne 22. t. m. Ko nam je došla ta vest, res smo se razveselili, ker upamo, da je to važen korak, ki vender utegne razdružene rojake združiti. Mi smo postavili za program združevati, a ne razdruževati in zato nas vest o rečenem shodu od srca veseli. Na rečenem shodu bodeta se obe stranki posvetovali o bodočih državnozbornih volitvah in bržkone o tem, kateri kandidati naj se postavijo po skupnem dogovoru. To bi bilo tudi prav umestno. Vender se nam zdi še umestnejše, da se obe stranki v načelu izrečeta za slogo in naj najdeta pot, po katerem prideta do sloge. Kar se dostaje kandidatov za državni zbor, potrebno je, da se po dognanem dogovoru skličejo zaupni možje iz vse kranjske dežele, in ta shod zaupnih mož naj bi konečno določil in se izrekel, katere od prijavljenih kandidatov misli in hoče postaviti za kandidate. Zaupni možje, ki reprezentujejo željo in voljo naroda, imajo do te oblasti polno in jedino pravico. Jednako naj bi se postopalo v ostalih deželah, koder prebivajo in volijo Slovenci svoje poslance v državni zbor. Po zaupnih možeh sprejeti kandidati naj bi se potem nemudoma sestali v Ljubljani in se tu dogovorili v skupnem bodočem postopanju, zlasti bi se

morali s častno besedo zavezati, da stopijo, ako bodo izvoljeni, v jugoslovanski klub. Tak ali temu jednak način skupnega postopanja je jedino pravilna pot, katero nam je nastopiti, ako nam je resno do sloge in združenja.

„Slovenskega Lista“ prihodnja številka izide radi božičnih praznikov že v četrtek dne 24. decembra t. l.

Uzorno delovanje tržaških Slovencev. Mala četa vrlih slovenskih mož v iredentovskem Trstu razvila je zadnji čas toli živo delovanje, da je obrnila na se pozornost vsega slovenskega naroda ter si vsled svojega mirnega, toda odločnega in složnega postopanja pridobila vsestranskih simpatij. V tej četi so poleg drugih rodoljubov dr. Gregorin, dr. Pretner, dr. Rýbař, prof. Mandić, tajnik Cotič, Dollenc, Vatovec in Goriup, a pridružujo se jim tudi državni poslanci Nabergoj, Spinčič in drugi. V imenu političnega društva „Edinost“ sklicavali so po vsej tržaški okolici javne shode, na katerih so učili narod in oduševljevali ga za narodno stvar. Boreč se za svoj narodni obstoj imajo tržaški rodoljubi težavno stališče nasproti svojim laškimi nasprotnikom. Vender priznati moramo, da niso brez uspeha šli med narod, kajti povsod, koder so nastopili, pritrjeval jim je narod jednoglasno in tako sijajno zasvedočil, da je okolica odločno slovenska. V resolucijah so povedali, česa žele in česa jim je treba. da si utrdé jezik in narodnost. Borba tržaških Slovencev je borba za njih politiška in narodna prava ter za pouzdigo gmotnega stanja. Na svojih shodih so se prepričali tržaški rodoljubi, da imajo trdno zaslonbo v narodu, kar jim daje zavest, da njih pravična stvar s pomočjo naroda mora konečno zmagati. To zmago jim od srca želimo, ker smo uverjeni, da je njih zmaga tudi naša zmaga in da so vse njih narodne pridobitve v korist celokupnemu narodu slovenskemu. Njih složno in res domoljubno delovanje mora blagodejno uplivati na vse dežele slovenske.

Zadnji shod je imelo društvo „Edinost“ pri sv. Mariji Magdaleni spodnji dne 6. t. m. „Edinost“ obširno poroča o tem shodu, kakor o drugih poprejšnjih shodih, in priobčuje resolucije, ki so se tu sprejele. Najvažnejša je resolucija za osnutje posebnega c. kr. okrajnega glavarstva za tržaško okolico. Ker je ta resolucija važna, priobčujemo jo doslovno. Resolucija se glasi: „Javni shod I. okraja tržaške okolice pri sv. Mariji Magdaleni spodnji, dne 6. decembra, smatra sedanje upravne razmere v tržaški okolici neznoznimi in škodljivimi, toliko tržaški okolici, kolikor državnim koristim, in zato prosijo okoličani, zbrani na tem shodu kot avstrijski državljani, da blagovoli visoka c. kr. vlada oduzeti slavnemu mestnemu magistratu tržaškemu posle izročnega področja glede na okolico in ustanoviti posebno c. kr. okrajno glavarstvo za tržaško okolico“. Soglasno sprejeto.

Znano je vsakemu Slovencu, kako Lahi surovo zasmehujejo slovenske zastopnike v mestnem zboru tržaškem. Nedavno so krvavo razžalili g. Ivana Goriupa. Javni shod protestuje proti postopanju večine mestnega zbora z resolucijo, ki slove: „Javni shod pri sv. Mariji Magdaleni spodnji protestuje odločno zoper postopanje večine mestnega zbora proti bivšemu poslancu, gospodu Ivanu Goriupu“. Resolucija se je sprejela soglasno.

Po poročilu „Edinosti“ utemeljeval je predsednik Mandić še to le resolucijo z besedami: Gospod dr. Rýbař vam je že povedal, kako nasprotniki zaničujejo naš rod, naš jezik in naše zastopnike. A oni sovražijo tudi našo duhovščino. Ni res, da se je bivši škof Glavina odpovedal le radi bolezn, ampak odstopil je, ker so ga vedno zasmehovali. Celó v Rimu so ga tožili. No, najvišja instancija je dala primeren odgovor na to tožbo: ravno te dni je imenovala škofa Glavino nadškofom. Sosebno pa napadajo nasprotniki nižjo duhovščino. V tem zmislu je bila sprejeta resolucija na dosedanjih shodih. Prosim Vas, da jo sprejmete tudi Vi. Glasi se: „Zborovalci, zbrani na javnem shodu političnega društva „Edinosti“ protestujejo proti pogostemu napadanju katoliške cerkve in njenih duhovnikov od mestnega zbora tržaškega, in protestujejo posebno proti temu, da

bi se zlorabila cerkev za poitalijančevanje v Trstu in okolici. Tudi ta resolucija bila je sprejeta soglasno.

Glas s kmetov. — Slovenci smo v medsebojni borbi zavrgli marsikatero lastnost, ki je potrebna vsakomur, kdor hoče veljati za poštenjaka. Med drugim smo se do dobrega znebili objektivnosti. Vsaka veselica, vsak najneznatnejši pojav družabnega življenja se presoja pri nas s strankarskega stališča. Vsak dogodek se gleda skozi pobarvano steklo. „Slovenski List“ se je pouzpel v tem obziru na višje stališče. Kolikor moremo scdititi iz dosedanjih njegovih števil, smemo pričakovati, da bode objektivno poročal o dejanju in nehanju današnjega Slovenstva. Kako nepristranska, točna, dramatiškiživa so njegova poročila iz državnega zbora! Sestavljena so tako, da vsakdo lahko dobi nekaj pregled naše parlamentarne plime in oseke. Hvalen je „Slov. List“, ker ni sprejel recepta naših dnevnikov, po katerem se obširno razpravlja, najraje celo po stenografskem zapisniku natiskuje to, kar je govoril poslanec, ki je pristaš stranke dotičnega časnika, popolnoma pa se zamolčuje, kar je dobrega povedal ali predlagal v državnem zboru poslanec nasprotne slovenske stranke. Na ta način se slepi narod, ki ne more dobiti pravega in resničnega pojma o parlamentarnem delovanju svojih poslancev. Veliko zaslugo si pridobi „Slov. List“, ako iznova dvigne vsestransko objektivnost na častni stol, s katerega jo je pahnila slovenska nesloga in osobna mržnja. Tako na obe strani pravično delujočega naj ga ne motijo jako neškodljivi „pereat“ klici nekaterih gospodov, ki so tako uzgojeni, da ne morejo in ne smejo živeti brez prepira.

Iz obrtniških krogov. Krščanski socialisti naglašajo povsod potrebo organizacije obrtniškega stanu. A ne samo naglašati jo je treba, tudi podpirati jo morajo tisti, ki jo naglašajo. Jedna glavnih krivic, ki se godé obrtnikom, so podjetja, katera izvršuje podjetnik, ne da bi mu bilo treba doprinesiti dokaz sposobnosti. Na taki kapitalistični podlagi se oškodujejo obrtniki in mi njih pritožbe popolnoma uvažujemo. Ker smo neodvisni, drage volje priobčimo vsako tako krivico ne glede na to, od kod izvira in komu škoduje. Za danes poudarjamo le to resnico, da gre knjigovezni obrt v Ljubljani rakovo pot vsled konkurence, ki se opira na zgoraj omenjeni način izvrševanja obrti brez potrebnega dokaza sposobnosti dotičnega podjetnika, oziroma društva. Ako resno mislimo na preosnovno človeške družbe, ne sme biti toliko razločka med teorijo in prakso krščanskega socializma v tistih krogih, ki tako naglašajo svoj socializem. Obrtnik se trudi v težkem boju za obstoj zoper židovsko konkurencijo. Pri nas naroden obrtnik ne dobiva tiste podpore, katere bi imel pravico pričakovati v gmotnem in narodnem oziru. Ako kdo noče podpirati narodnega obrtnika, ta naj ne podpira kapitalističnega načela pri obrtništvu.

Dvojezični napisi v Ljubljani. Ta stvar, ki je toliko uznemirjala duhove, rešena je za sedaj navidez srečno. Slovenski napisi na prvem mestu v spodobni velikosti, spodaj nemški z malimi črkicami. Tudi nekaj. Jedino pravo bi bilo samoslovenski napisi, že z ozirom na to, ker se je svoje dni v občinskem svetu ljubljanskem poudarjalo, da se takoj napravijo dvojezični napisi v Ljubljani, če se v drugih pokrajinah, kjer so Slovenci v manjšini, napravijo tudi slovenski napisi. Teško bi ne bilo, uvesti samoslovenske napise v Ljubljani, če bi se sklep v občinskem svetu ponovil ter bi počakali, kako stališče bi zauzemał novo izvoljeni deželni odbor.

Ljubljanski „Sokol“ priredi v nedeljo dne 20. t. m. javno telovadbo v prostorih sokolske telovadnice „Narodnega doma“. Pričetek ob 1/2 5. uri popoldne. Uspored je kaj zanimiv. Po telovadbi se razdele diplome zmagovalcem pri tekmovalni telovadbi dne 17. in 18. decembra.

Še nekaj o krščanskih socialistih. — Tržaška „Edinost“ piše pod gorenjim naslovom naslednje: „Brezpogojno smo soglašali z vašim člankom, v katerem ste nedavno opravičevali predbacivane vam „simpatije“ do krščan-

skih socialistov. Tako je in ni drugače: krščanski socialisti nemške narodnosti so za nas v narodnem pogledu vsekako zlo, kakor so bili nemški liberalci vsikdar najhujše zlo; ali gospodarska načela krščanskih socialistov smemo podpisati tudi mi Slovenci vsaj v glavnih potezah, dočim vemo o gospodarskih načelih liberalcev, da so bila v prokletstvo širšim in nižjim slojem; da so ugonobila malega trgovca in malega obrtnika in da so konsumenta iz delavnega stanu neusmiljeno poganjala v kremplje oderuhov. In iz teh krempljev ni bilo rešitve, kajti izvrševalci gospodarskih načel liberalizma so umeli izbornó bilancirati na ostrini noža pravice in naj so se stokrat doteknili z rokavom tega ali onega kazenskega §—, izvili so se navadno vender le roki pravice. Tako je bilo liberalno zakonodajstvo. Zato so se tudi upirali z vsemi štirimi zakonú o uredbi takozvane kupčije na obroke. Pri tej kupčiji so razni sleparski agentje nastavljali pasti na vse strani onim nesrečnikom, ki so jim prišli v pest.

Z gospodarskega stališča nismo torej mogli drugače, nego veseliti se gibanju, ki je imelo namen pristriči peroti židovskemu liberalizmu. Ako torej uzamemo skupni sliki liberalcev in njih krščanskosocialnih nasprotnikov, moremo reči: da so krščanski socialisti manjše zlo.

Tako ste se Vi opravičevali v omenjenem članku in priznati Vam moram, da je Vaša argumentacija slonela na solidni podlagi, na podlagi nepobitnih dejstev.

Ali reči Vam moram, da Vaša argumentacija v prid stališču, na katero ste se postavili ozirom na krščanskosocialno gibanje, še ni popolna. V podkrepljenje Vaših nazorov o krščanskih socialistih ste pozabili povedati, da je dosedaj ni bilo skupine v Nemcih, ki bi se bila postavila na tako korektno stališče ozirom na narodnostne in politiške odnošaje v Primorski — in ki bi bila tako odločno, tako odkrito, tako brez cvinkov pripoznala, da se Slovanom v Primorju godé krivice v narodnem, politiškem in gospodarskem pogledu — in ki bila tako odločno poudarjala nujno potrebo, da se zasnuje drugačen vladni zistem v teh deželah — kakor so storila krščanskosocialna glasila!!! In ako pridodamo še, da je dr. Lueger gledé naše balkanske politike v jednem svojem glasovitem govoru želel take sméri, kakoršne si moramo želeti mi Slovani, in ki bi bila v dijametralnem nasprotju z mažarskimi tradicijami naše dosedanje unanje politike: potem smo povedali dovolj v dokaz, da nikakor niste bili tisti „najivni“ politiki, kakor se Vam podtika, ko ste se veselili, da je na mesto velikega zla stopilo — manjše zlo“.

Trgovina z optičnimi in fizikalničnimi izdelki. Dosedaj ima na Kranjskem jedino tujec, žid, v Ljubljani trgovino s samo optičnimi in fizikalničnimi aparati. Ali ni mogoče najti nobenega domačega strokovnjaka za to trgovino v Ljubljani, ki bi se gotóvo izplačala. Veliko naročil iz domačih zavodov gre sedaj v židov žep.

Akademična podružnica sv. Cirila in Metoda v Gradcu. Na občnem zboru dne 6. t. m. bil je za leto 1896./97. izvoljen naslednji odbor: predsednik stud. med. Kac Zmagoslav, podpredsednik stud. iur. Krmavnar Slavko, tajnik stud. med. Dolenc Hinko, blagajnik stud. iur. Spindler Martin in odbornikov namestnik stud. fil. Arnež Janež.

Židje v Ljubljani. Počasi, a tem dosledneje razširja se židovstvo v Ljubljani. Čujemo, da si hoče židovska tvrdka Kastner & Eller pridobiti prostore prejšnjega poštnega poslopja ter v njih otvoriti vsakovrstno trgovino. Kaj bode ta židovska konkurencija naši domači trgovini, našemu poštnemu obrtu, ni nam treba poudarjati. Dasi se zanašamo na naše zavedno meščanstvo, da židovskih namenov ne bode podpiralo, vender bi bilo bolje preprečiti preteče zlo, predno se sploh pojavi. Ne silite naše itak malo razvite trgovine in obrta v nezdravo konkurencijo!

Somišljeniki! Zahtevajte „Slovenski List“ po gostilnicah in kavarnah! Podpirajte našo organizacijo! V zaklado za našo organizacijo so nadalje darovali: J. T. v Ljubljani 2 gld., J. P. v Ljubljani 1 gld., V. K. v Idriji 1 gld. 20 kr., Mat. Z. v G. 2 gld., A. P. 50 kr. „Slovenski kr-

ščanski socijalisti" 2 gld 50 kr. V četrti številki izkazano 353 gld. 80 kr. Skupaj: 363 gld.

Književnost in umetnost.

Ilustrovani narodni koledar za leto 1897. Uredil in izdal Dragotin Hribar v Celju. Cena 70 novčičev, elegantno vezanemu 1 gld. Tisek in slike so krasne, tako da delajo vso čast tiskarnici. Koledar ima tudi zabavni del, v katerem se nahajajo kratki životopisi: „Dr. Vatroslav Oblak“ (s sliko), „Josip Lendovšek“ (s sliko), „Josip Pagliaruzzi-Krilan“ (s sliko); nadalje pesem „Slepec“, prevel iz ruščine A. Aškerc; „Huda luknja in njene podzemeljske jame“ od Kocbeka; „Ruše“, spisal Fridolin Sevnčan; „Pisatelj Orlov“, spisal Fran Govekar; „Celjski grofi“, spisal P. pl. Radics.

Stenski zemljevid slovenskih pokrajin. Kozlerjev „Zemljevid slovenskih pokrajin“ je v zalogi „Slovenske Matice“ že pred nekaj leti popolnoma pošel. Pouprašuje se pogostoma po njem, a Matica ga nima več na razpolaganje.

Odbor se je zatorej odločil, da Matica izdaj nov „Stenski zemljevid slovenskih pokrajin“ s slovensko terminologijo v merilu 1—200 000 in na štirih listih. Skupna velikost vseh štirih listov bi imela 146 cm dolžine in 155 cm širine. Zemljevid bi bil izdelan natanko tako, kakor generalna karta c. in kr. vojaškega zemljepisnega zavoda, in bi imel poleg praktične tudi znamenito znanstveno vrednost.

Po proračunu Hoelzlove tvrdke na Dunaju, s katero je Matica v dogovoru, stalo bi 3000 izvodov novega „Stenskega zemljevida“ 6000 gld. Če se pa naroči le 1000 izvodov, stanejo 5000 gld. in vsakih 100 izvodov, pozneje naročenih, 180 gld.

Cena je torej, če se že prvotno naroči večje število, neprimerno nižja in stane potem 1 izvod le 2 gld.

Odboru je do tega, da pridejo društveniki, ki se za to stvar zanimajo, do lepega, uporabnega in tudi v zemljepisnem oziru dovršenega zemljevida, ki bi jim izvrstno ustrezal na potovanju po slovenskih krajih, v šoli pri pouku, v uradu pri raznovrstnih poslih in doma pri branju slovenskih knjig; zakaj v njem bi bili vestno zabeleženi vsi količkaj znameniti slovenski kraji po vseh slovenskih deželah, tako da bi popolnoma nadomeščal jako razširjeno in priljubljeno nemško generalno karto.

Zatorej prosijo podpisani odbor vse p. n. gospode poverjenike, naj blagovolijo s priloženo naročilno polo vsak v svojem okraju nabirati naročnike na „Stenski zemljevid slovenskih pokrajin“.

Naroči se lahko vsak Matičin društvenik ali nedruštvenik. Zlasti pa prosimo gg. poverjenike, naj na naročevanje povabijo tudi krajne šolske svete, društva in javne, zlasti občinske urade.

Noročilna pola naj se vrne odboru ob enem z imenikom udov za prihodnje leto.

Podpisani odbor „Slovenske Matice“ se zanaša, da najde ta misel krepak odziv v vseh slovenskih krogih, in pričakuje prav ugodnega odgovora. Zakaj samo v tem primeru, če se oglasi zadostno število naročnikov, mogla bi izdati Matica namerjani „Stenski zemljevid“.

V Ljubljani decembra meseca 1896.

Iz odbora „Slovenske Matice“: predsednik Levec, odbornik Rutar.

Slovensko gledališče. Po dolgem času videli smo zopet na slovenskem odru slovansko igro! To je značilno za naše socialne razmere, in smemo reči, značilno tudi za naše politično stremenje. Stritar in drugi dobro misleči rodoljubi namignili so nam o raznih prilikah, po katerem potu naj hodi vodstvo slovenskega gledališča; odkazali so celo ta pota in jih jasno označili. Premalo smo se brigali za te dobre nasvete, a odločilni krogi so posegali le po takih igrah, s katerim so mislili in upali polniti blagajnico. Že to ni bilo prav; občinstvo se je razvadilo na škodo podjetju in na škodo dobremu ukusu. Kakor v vsem življenju, tako smo se jeli tudi na polju dramske umetnosti

oddaljevati Slovanstvu, — samemu sebi. Ali je potemtakem čudo, da sami sebe ne umejemo; ali je čudo, da nam svoja hrana ne tekne? Gledališče uzgajaj narod, a ne narobe. Veliki smoter uzgojni, moralni, narodni in kulturni ima gledališče, in ako občinstvo v tem smotru ne nahaja zabave, potem je temu kriv nekdo drugi, a ne občinstvo. Da opera izpodriva dramo pri nas, je krivo to, ker poleg dobre opere nimamo dobre drame.

Dne 11. t. m. predstavljala se je na našem odru Jiráskova drama „Vojnarká“ — „Selanka“. Jirásek ima dober glas v Čehih. Njegova „Vojnarká“ dosegla je tako lep uspeh, da si je zagotovila stalno mesto na češkem repertoaru, in v Pragi jo dajo vsako leto po petkrat in še večkrat vedno z lepim uspehom. Češko občinstvo v Pragi pač nima slabega ukusa, kakor tudi „Národní divadlo“ nima slabega repertoarja. Po tem bi smeli pričakovati, da Jirásek doseže še večji uspeh v Slovencih. In kak uspeh je dosegel? Gledališče je bilo slabo obiskano! Ali je to kriterij? Nikakor ne. Torej oglejmo si dramo.

Revna deklica ljubila je Gorana. Sorodstvo jo prisili, da je uzela bogatega Selana, in revna Jerica je postala bogata Selanka. Užaljen Tone Goran odide v vojake. V tem času je Jerica obudovala in je gospodarila samo po nasvetih svojega svaka Selana. Tone odsluži pri vojakih, vrne se domov in pride za hlapca na Jeričin dom. Kakor mnogege, tako je tudi njega vojaštvo izpridilo. Mož ni bil nič prida, toda znal se je prilizovati in sladkati Jerici. Kakor oče vedel se je nasproti njenemu sinku Janezku. To je premotilo ubožico bogato Selanko, da mu je verovala, ko ji je zatrjeval staro ljubezen. Dala se je ž njim zaročiti, ne sluteč, da je Goranu le do njenega posestva, a ne do Jeričinega srca. Še pred poroko pa se uveri Selanka, da je nje ženin pijanec in da je ne misli poročiti iz ljubezni, in pretrga s Tonetom zvezo. Teško se je na to odločila, ali tako storiti je morala. To ji je narekoval tisti nagon do ohranitve svojega doma in roda, ki igra važno ulogo v našem narodnogospodarskem življenju. Na vsak način se je moral ohraniti dom, kakor je veleval Jeričin svak. Ker pa Goran ni temu dajal jamstva, zmagala je skrb za ohranitev doma in premagala ljubezen Jeričino do izprijenega Toneta. Tone se nekaj dni pobija po krčmah in preti, da ubije Janezka, ki se mu zdi ovira, da ne more postati bogat Goran. Pride k Jerici, in ko ga ona odločno odkloni, hoče umoriti Janezka. Sosedje prihité na pomoč in preprečijo, da Goran ni mogel izvesti svoje zlobne nakane. Zbegani, ošabni in zanikarni Goran se ustrelil.

V živi sedanosti predočuje se nam od konca do kraja lep kos narodnega življenja in mišljenja. Narodnogospodarski moment, ki ga ima Jirásek pred očmi, vleče se kot rudeča nit po vsej drami. Delujoče osebe odkrivajo nam le tiste strani človeške narave, katere nam osvetljujejo in utemeljuje vse dejanje. Dasi je to dejanje na videz jednostavno, pesnik namreč ne deluje s šumnim aparatom, vendar ima veliko notranjo vrednost, tako da se Jiráskova drama sme prištevati k najlepšim svoje vrste. To je izborna kmečka igra, izborna po tehniki, vsebini in vodilni ideji.

Zanikarni Goran ni bil več za življenje, v srednjem veku bi šel delat pokoro v kako puščavo, v današnjem času ga je preuzela ošabnost. Ker ni mogel zadostiti svoji samopašnosti, pretrgal je sam nit svojega življenja. Bolje je, da je tako, a ne da bi umoril nedolžnega Janezka in še več nesreče in žalosti nakopal nesrečni Selanki. Glavni značaji so ostro risani in dosledno izvedeni, tako da se celota nikjer ne pretrga. Po vsem tem je naša sodba ta le, da je Jiráskova „Vojnarká“ lepa drama po vsebini in ideji, in mi le želimo, da bi se v slovenskem gledališču bolj gojila slovanska dramatika, a občinstvo da bi imelo več ljubezni za slovanske igre.

Gospica Teršova, rodom Čehinja, igrala je Selanko prav dobro, zlasti v nekaterih prizorih je dosegla popoln uspeh. Gospod Ineman, stari Selan, bil je izboren v maski in igri. Imel pa bi še več uspeha, ako bi govoril v dijalektu;

s kmečkim govorom označil bi kmeta, tako pa je v kmetu tičal fino govoreč književnik. Takisto bi gospici Teršovi pomagal dijalekt do večje izrazovitosti in je ponekod ne bi oddaljil od uloge. Pohvalno nam je tudi omeniti gospoda Verovška, (Goran), gospo Danilovo, kakor tudi gg.: Danila, Pavlovskega, Perdana in Lovšina. Vsi so svoje uloge z unemo igrali in pripomogli drami do popolnega uspeha.

V nedeljo dne 13. decembra predstavljala se je Foersterjeva opera „Gorenjski slavček“ na čast gorenjskim gostom. Prišlo je okoli 150 gostov z Gorenjskega. Gledališče je bilo popolnoma razprodano.

Poziv!

Dne 27. januarja 1893. je v Ljubljani izdihnil svojo blago dušo za nas Slovence jako zaslužen mož, namreč g. Josip Marn, c. kr. profesor, častni kanonik, vitez Fran Josipovega reda in predsednik „Slovenske Matice“.

Kaj je bil blagi pokojnik naši slovenski mladini, je nam dobro znano. Marsikateri nje govih nekdanjih učencev — sedaj v visoki službi, spominja se ga še hvaležno.

Prav mnogo neprécenljivih zaslug si je pokojnik pridobil s svojim „Jezičnikom“ in kot modri večletni predsednik „Slovenske Matice“. Naš sicer revni narod je že marsikateremu zasluženemu možu v znamenje hvaležnosti postavil spominek; in tako je prav.

Tudi pokojnemu marljivemu Marnu bi se spodobilo, da se mu postavi primeren spominek. Morda bi bilo primerno tu v Štangi, kjer je bil rojen dne 18. marca 1832. leta.

Premili Slovenci, znanci, prijatelji in učenci blagega pokojnika, ako utrpíte v ta namen kaj darovati, blagovolite podpisancu v Štango pri Litiji doposlati. Čim več darov se bode nabralo, tem lepši spominek se bo mogel pokojniku omisliti.

Dne 28. septembra t. l. so v Štangi v ta namen darovali že 72 gld. naslednji p. n. gospodje: Ivan Lavrenčič, dekan 10 gld.; Ivan Dobnikar, župnik 10 gld., Josip Pristav, župnik 10 gld., Mihael Sajè, župnik 10 gld., Ign. Šalehar, župnik 10 gld., Jernej Zupančič, duhovnik 10 gld., Albin Ilowsky, župnik 5 gld., Ivan Brezovar, kapelan 5 gld., Viktor Koechler, kapelan 1 gld., Jakob Žust, bogoslovec 1 gld.

V Štangi, dne 12. decembra 1896.

Mihael Sajè,
župnik v Štangi pri Litiji.

Najnovejše vesti.

V proračunskem odseku je bila dne 15. decembra razprava o duhovski kongru. Oglasila sta se z nasveti tudi poslanca dr. Gregorčič in Povše. Izvolil se je pododsek, obstoječ iz petorice poslancev: Dr. Fuchs, Beer, Pininski, Kaizl in Kathrein, ki naj še v tem zasedanju po dogovoru z vlado napravi predlogo za zbornico.

Isti odsek je sklenil, da naj se časniški kolek odpravi z dnem 1. januarja 1898. pri vseh časnikih (20 glasov za, 10 proti) in že dne 1. marca 1897. naj se pa odpravi pri časnikih, ki ne izhajajo več, kakor trikrat na teden (20 glasov za, 9 proti). Poročevalcem je bil izvoljen dr. Russ in v zbornico pride ta stvar po novem letu. O odpravi koledarskega kolka se pri tem zakonu ne bode govorilo, ker je treba poprej dogovorov med avstrijsko in ogrsko vlado.

Stvar o dovolitvi proste kolportáže bode tiskovni odsek rešil koncem tega meseca. Poljaki se jej upirajo.

Finančni minister je dovolil, da bode smel kranjski deželni zbor skleniti zakon, po katerem se bode še l. 1897. pobirala tridesetodstotna naklada na žganje v korist deželi.

Stvar radi črtanja obresti od triodstotnega posojila deželi Kranjski še visi.

V soboto (19. dec.) se razidejo državni poslanci na počitnice, ki bodo trajale do 4. januarja. Proračunske obravnave tekó naglo. V sredo sta se rešila proračun notranjega ministerstva in ministerstva deželne brambe. V četrtek se je začel razpravljati proračun ministerstva za bogočastje in ukini v soboto pride provizorij.

S cesarskim patentom so sklicani za dan 28. decembra nastopni deželni zbori: češki, gališki, nižavavstrijski, štajarski, kranjski, moravski, šleski in goriški.

Kupujte samo pri domačih tvrdkah!

Tovarniška zaloga papirja.

Jos. Petrič,

Ljubljana, Kolodvorske ulice št. 22.
Priporoča svojo veliko zalogo raznega
papirja in papirnih vrečic po najnižjih
cenah. (14-2)

Glavna zaloga
svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda.

Izdelovatelj papirnih vrečic.

Postrežba točna in kulturna.

Gig. trgovcem visok popust.

Najboljše pero
za šolo in urad je L. Schwentnerja

pero „Prešeren“

Dobiva se pri založniku
L. Schwentnerju v Brežicah
in v vseh knjigarnah. (2 4)

DRAG. MATKOVIČ,

brivec in vljasuljar
v Ljubljani, Stolni trg št. 11.
se priporoča v najtočnejše izvrševanje vseh
v brivski in vljasuljarski obrt
spadajočih del. Postrežba je uljudna in
vsestranski pozorna. (3-4)

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov, čepic i. t. d.

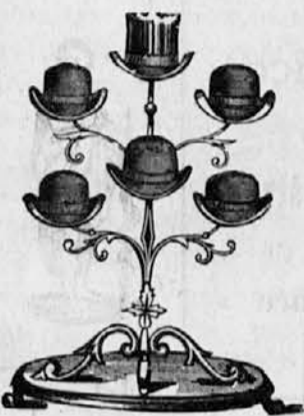
Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

(4-4)

Veselošovanjem

J. Soklič

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

Gabrijel Ozelj,

 tapetar v Ljubljani,
Tržaška ulica št. 19, (18-1)
se priporoča v izdelovanje vseh v njegovo stroko spadajočih
predmetov. Osobito se priporoča za delo na deželi.

Razpis služeb.

Z novim letom izprazni se pri
banki „Slaviji“
troje uradniških mest,

katerim se službenina določa po dogovoru. Reflektantje na jedno
teh mest vložijo naj svoje s prilogami podprte prošnje do 31. dne
decembra pri (17-1)

generalnemu zastopu banke „Slavije v Ljubljani.

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. LJUBLJANA Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

ključavničarskih del

ter napeljava

(6-4)

hišnih telegrafov in telefonov.

Postavlja strelovode
in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

Cene nizke.

BRZOJAV!

V Ljubljani, Sv. Petra cesta števil. 8

je pri

Ig. Žargiju

reelna razprodaja.

Prav ugodna prilika za nakupovanje raznega blaga,
klobukov, modercev, srajc, kravat, mufov, ovrat-
nikov i. t. d. in blaga za krojače in šivilje.

Najcenejši nagrobni venci!

Naj nikdo ne zamudi te izredne prilike za nakupovanje
dobrega, trpežnega blaga. (5-4)

Národní

FOTOGRAFSKI ZAVOD

Davorina Rovška

(Kolodvorske ulice št. 34. Ljubljana),

priporoča se slavnemu občinstvu in slovenskim društvom. De-
luje z najrazličnejšimi modernimi sredstvi fotografije in z naj-
novejšimi iznajdbami. Jamči za točno postrežbo ter solidno delo.

V zalogi ima še precej naročenih slik pevskega zbora
„Glasbene Maticice“, „dobrodelnih predstav“ in gg. osmošolcev.

Pri izbori božičnih in novoletnih daril usoja
se opozarjati na te slike, kakor tudi nato, da v ta namen do-
gotovi vsako sliko na poljuben način, ako se vsaj 4 dni pred
prazniki naroči. (8-4)

Ignacij Čamernik,

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobnih spomenikov

in preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim po-
sestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katere
točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravi obrise za cerkvena in stav-
binska dela. (7-4)

Moja letošnja

božična razstava

ki se je otvorila v ponedeljek dné 14. t. m., se nahaja, kakor vlani v prodajalničnem prostoru v I. nadstropju.

Obsega najbogatejšo izber najnovejših moških, ženskih, modnih in potrebnostnih predmetov, kakor: blago za plesne obleke, cvetlice, pahljače, Sortie de Ball, glavnih ogrinjal iz tančice, svile in volne, riše, predpasnike, rokovice, jopiče, moderce in tkano blago, domače in tuje parfumerije v najlepši opravi.

Moške kravate v velikanski izberi, mej temi priporočam veleelegantne **velutin-kravate**, katere jaz sam prodajam na tukajšnjem trgovišču, **moško perilo**, najboljše baže, **kratke nogovice**, **nogovice**, **žepne robce** in še različne v to stroko spadajoče predmete.

Zaradi ugodnosti in v boljše orijentiranje, boše na vsakem predmetu razvidna cena.

Zaradi neugodne sezone se razne **kožne konfekcije**, kakor: **cepes**, **boa**, **ovratniki**, **mufl**, **čepice** in ostanek **olišpanih** in **neolišpanih ženskih klobukov** prodajo pod nakupno ceno.

Uljudno vabeč na obisk in ogled svoje razstave se znamujem

z velespoštovanjem

J. S. Benedikt.

(19-1)

Novo urejena lekarna pri Mariji Pomagaj.

Novo urejena lekarna pri Mariji Pomagaj

M. Leusteka v Ljubljani

Resljeva cesta št. 1 zraven mesarskega mosta

priporoča za zimski čas najbolj pripravno za ohranjenje zdravja pristno, čisto, sveže

dorš-medicinsko ribje olje

dobrega, prijetnega okusa in lahko prebavljivo. Cena mali steklenici 50 kr., veliki steklenici 1 gld.

Ob enem priporoča tudi zaradi izredno izvrstnega učinka najboljše poznato (16-2)

Thanno-chinin tinkturo za lase

katera okrepuje lasišče in preprečuje izpadanje las. — Cena steklenici 50 kr.

Zaloga vseh znanih preizkušenih domačih zdravil, katera se priporočajo po cenikih in časopisih. tu- in inozemskih specijalitet, medicinskega konjaka, malage, ruma, vsakovrstnega čaja itd.

Razpošilja dvakrat na dan po pošti.

Novo urejena lekarna pri Mariji Pomagaj.

Andrej Rovšek,

kipar,

LIUBLJANA, Kolodvorske ulice št. 34,

priporoča

svojo delavnico

vsem prečastitim

cerkvenim predstojništvom

in vsem (16-2)

ljubiteljem domače

umetnosti.

Pripoznano umetniško dovršena dela.

Veliko zalogo vsakovrstnih

pečij, štedilnikov in kuhinjskega orodja

kakor tudi

vsako drugo železnino priporoča

trgovina z železnino **Andr. Druškovič** Mestni trg št. 9\10.

FRAN ČUDEN,

urar,

Mestni trg. LJUBLJANA Mestni trg.

Letošnja slaba kupčija primora me, ker mi je ostalo veliko blaga, prodajati po najnižji ceni in deloma pod svojo ceno, da razprodam nekaj svoje velike zaloge.

Ker se sedaj bliža čas za **božična** in **novoletna**

darila, priporočam vsakemu svojo bogato zalogo **zlatih, srebrnih in stenskih ur, verižic, vsakovrstne zlatnine in srebrnine** kot najprimernejša darila ter vabim slehernega, naj si blagovoli pri nakupovanju ogledati mojo zalogo.

Zagotavljam najsolidnejšo postrežbo po kolikor mogoče **nizkih cenah.**

Spoštovanjem

FRAN ČUDEN.

(11-4)

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra

c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

(12-4)

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.